

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

2.1.1 ความหมายของเจตคติ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

อุษณีย์ วรรณกิจ (2536) ให้คำนิยามไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งในด้านที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ชอบและไม่ชอบ เจตคติสามารถสร้างให้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นในการเรียนการสอนครูจึงควรปลูกฝังเจตคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน

รอยพิมพ์ น้อยคนดี (2535) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกความคิดเห็น และความโน้มเอียงของบุคคลที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ตามประสบการณ์ที่ได้รับมาของบุคคลนั้นๆ ซึ่งเจตคติที่แสดงออกมานั้น จะแบ่งได้สองลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. เจตคติในทางบวกหรือการยอมรับ เป็นเจตคติที่แสดงออกมาในลักษณะที่ชอบ พอใจ ภูมิใจ เห็นด้วย หรือเห็นว่าดีมีประโยชน์ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า เจตคติเชิงนิมานหรือเจตคติที่ดี
2. เจตคติในทางลบหรือการปฏิเสธ เป็นเจตคติที่แสดงออกมาในลักษณะที่ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่ภูมิใจ ไม่เห็นด้วย ไม่มีประโยชน์ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า เจตคติเชิงนิเสธหรือเจตคติไม่ดี

มะลิวัลย์ นาคติลก (2536) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติ หมายถึง ท่าที ความรู้สึกความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากผลรวมของความรู้ จากประสบการณ์ที่สะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เจตคติจะส่งผลให้แสดงพฤติกรรมหรือมีแนวโน้มที่จะแสดงออกในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

ธนาวรรณ ลิ้มลิขิตอักษร (2536) สรุปว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาตามค่านิยม การรับรู้ และประสบการณ์ ที่เคยได้รับมาก่อนต่อบุคคล สถาบันแนวความคิดและเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจจะออกมาในด้านการยอมรับ หรือการต่อต้านก็ได้

สันติพร ภู่มงษ์ (2537) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก ความคิด หรือค่านิยมของบุคคลที่พร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งเร้า สถานการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมา 2 ลักษณะ คือ ทางบวก หรือเจตคติเชิงบวก จะแสดงออกมาในลักษณะความชอบ ความพึงพอใจ ความสนใจ เห็นด้วย ยอมรับปฏิบัติ ยอมรับ หรือยกย่องสิ่งนั้น อีกลักษณะคือทางลบหรือเจตคติเชิงลบ จะแสดงออกมาในลักษณะความเกลียด ไม่พึงพอใจ

ไม่เห็นด้วย ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือต้องการหนีห่างจากสิ่งนั้น นอกจากนี้เจตคติอาจจะแสดงออกมาในลักษณะที่เป็นกลางก็ได้ เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่รักไม่ชอบในสิ่งนั้น ๆ

บุญเรือน ปรีชาธรรมรัตน์ (2535) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ คือ ความคิดเห็นซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มของบุคคลที่จะปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งความคิดเหล่านี้เป็นผลเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

สำหรับในต่างประเทศได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า เจตคติ ไว้มากมายหลายท่าน เช่น ไวลแมน (Wolman, 1973) ให้ความหมาย เจตคติ คือ สภาพจิตใจที่ผ่านประสบการณ์จนเกิดการเรียนรู้จนแนบแน่น และผลักดันให้มนุษย์ตอบสนองต่อบุคคล วัตถุและแนวความคิดเฉพาะอย่างอาจเป็นในลักษณะที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกันก็ได้

เคนด์เลอร์ (Kendler, 1974) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมของบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคมแวดล้อม หรือเป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะสนับสนุน หรือคัดค้านประสบการณ์บางอย่าง บุคคล สถาบัน ตลอดจนแนวความคิดบางอย่าง การแสดงออกของเจตคติโดยอาศัยพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ แสดงออกในลักษณะที่เห็นด้วย พึงพอใจหรือชอบ กับลักษณะที่ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจหรือไม่ชอบ

ริชาร์ดส์ และ ลีโอเนอร์ (Richards and Leonor, 1981) อธิบายว่า เจตคติ หมายถึง ความสนใจ ความคิดเห็น ค่านิยมและความเชื่อ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสภาพจิตใจของแต่ละคน เจตคติสามารถวัดได้หลายๆ ทาง เช่น ใช้แบบสอบถาม หรือแบบประเมินความคิดเห็น เป็นต้น

อนาสตาซี (Anastasi, 1988) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี เชื้อชาติ และสถาบันต่างๆ

จากความหมายเจตคติที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเห็น ท่าทีหรือการประพฤติ ปฏิบัติ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะแสดงออกในเชิงลบ เชิงบวก หรือแสดงออกในลักษณะกลาง ๆ ก็ตาม ซึ่งเจตคตินี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางแห่งพฤติกรรมของบุคคล อย่างไรก็ตาม เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมสถานการณ์ และการรับข้อมูลของบุคคลนั้น ๆ

2.1.2 ลักษณะของเจตคติ

เจตคติ เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นกับบุคคล โดยผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ สะสมมาและจะมีอิทธิพลต่อบุคคลที่ทำให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ ตามความรู้สึก ความคิดเห็น ของแต่ละบุคคล ลักษณะของเจตคตินี้ สามารถปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงได้

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2524) ได้สรุปลักษณะสำคัญของเจตคติไว้ ดังนี้

1. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ในทางที่ชอบหรือไม่ ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการเตรียมนี้เป็นการเตรียมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตได้
2. สภาวะตอบสนองของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นมีลักษณะที่ซับซ้อน ทั้งนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอารมณ์ด้วย
3. เจตคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม
4. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้
5. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกัน แตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ เชื้อชาติ ปัญญา เป็นต้น
6. เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้

2.1.3 การเกิดเจตคติ

กาญจนา คำสุวรรณ และนิตยา เสาร์มณี (2524) ได้กล่าวถึงการเกิดเจตคติว่าเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วิธีการอบรมเลี้ยงดู เด็กที่เกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ ก็จะมีแนวโน้มใฝ่ นับถือศาสนาพุทธไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากได้พบเห็นได้ปฏิบัติทางด้านพุทธศาสนาทุกวัน
2. ประสบการณ์ส่วนตัวคนที่ถูกสุนัขกัด จะทำให้บุคคลมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสุนัขมากกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไป
3. เหตุการณ์ที่ประทับใจ ซึ่งมักจะเป็นประสบการณ์เพียงครั้งเดียว
4. การรับเอาเจตคติเดิมของผู้อื่นที่มีอยู่แล้วมาเป็นเจตคติของตนเอง เช่น เมื่อเข้าไปเป็นนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัย บุคคลก็มักจะรับเอาเจตคติต่าง ๆ จากนักศึกษาเก่า
5. บุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น บางคนที่มีมองโลกในแง่ร้ายก็มีแนวโน้มที่จะมีเจตคติที่ไม่ค่อยดีต่อสิ่งอื่น ๆ
6. อิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและอารมณ์
7. ความต้องการที่จะสมปรารถนา ทำให้เกิดเจตคติต่อสิ่งอื่น เช่น คนไข้มีเจตคติที่ดีต่อหมอ เพราะหมอเป็นผู้รักษาเขาให้หายได้

จะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ มีอิทธิพลต่อการปลูกฝัง เสริมสร้างเจตคติเป็นอย่างมาก จึงนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับครูในการที่จะพยายามปลูกฝังและเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน ให้กับนักเรียน

2.1.4 องค์ประกอบของเจตคติ

ฟรีแมน (Freeman ,1970 อ้างถึงใน ศักดิ์ สุนทรเสนี ,2531) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของเจตคติว่าควรประกอบด้วยองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (The Cognitive Component) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกรู้จักคิด หรือมีมโนคติ (Concept) เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง รวมทั้งความเชื่อต่าง ๆ ต่อสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component) หมายถึง การที่บุคคลมีการประเมินค่า ประเมินความรู้สึก ความชอบหรือการตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลต่อสิ่งใดส่วนหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งองค์ประกอบ ด้านพฤติกรรมเป็นผลมาจากด้านความรู้สึกรู้จัก หรือความคิดและความรู้สึก ดังนั้นเมื่อบุคคลหนึ่งมีเจตคติทางด้านความรู้และความรู้สึกอย่างใดก็จะแสดงพฤติกรรมอย่างนั้นด้วย

เห็นได้ว่า องค์ประกอบทั้งสามของเจตคตินี้ มีความสัมพันธ์กัน เพราะบุคคลที่มีความรู้สึกที่แตกต่างกัน ก็ย่อมแสดงท่าทางและอารมณ์ออกมาในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย ในทางตรงกันข้าม การแสดงออกทางด้านการทำทางหรืออารมณ์ของบุคคล ก็ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ดีให้นักเรียน ครูจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ด้วย

2.1.5 หน้าที่ของเจตคติ

กาญจนา คำสุวรรณ และนิตยา เสาร์มณี (2524) กล่าวถึง หน้าที่ของเจตคติไว้ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้คนปรับตัว เมื่อเรามีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดเราย่อมเข้าหาสิ่งนั้น และหลีกเลี่ยงสิ่งที่เราไม่ชอบนั้น

2. ทำหน้าที่ให้ค่านิยม หรือความชื่นชอบต่อเนื่องไปถึงสิ่งอื่น ๆ เช่น ถ้าเรามีเจตคติว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องใช้วิธีสันติ ถ้าเราพบใครที่มีแนวความคิดเช่นนี้ เราจะชอบเขาไปด้วย

3. ทำหน้าที่ช่วยให้เราตีความหมายของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ถ้าเรามีเจตคติที่ดีต่อพ่อแม่ แม้บางครั้งพ่อแม่จะขัดใจเรา แต่เราก็เข้าใจว่า พ่อแม่ทำกับเราด้วยความหวังดี

4. ทำหน้าที่ป้องกันตนเอง หรือรักษาหน้าเอาไว้ เช่น คนที่มีความสามารถบางด้านดีกว่าเพื่อนก็อาจจะป้องกันตนเองโดยการสร้างเจตคติในเชิงบวกต่อตนเองว่ามีความสามารถเก่งกว่าเพื่อน เพื่อให้เกิดความรู้สึกสบายใจขึ้น

จากหน้าที่ของเจตคตินี้ จะเห็นได้ว่าการปลูกฝังเจตคติที่ตื้นว่า เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการเรียนการสอน เพราะถ้าครูสามารถปลูกฝัง เสริมสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อครูและวิชาที่สอน นักเรียนก็จะอยากเรียนวิชานั้น ๆ และประสบความสำเร็จในการเรียนได้

2.1.6 การสร้างและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝัง และเสริมสร้างให้เกิดขึ้นได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528) กล่าวถึง การสร้างการเปลี่ยนแปลงเจตคติในด้าน การเรียนเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนสามารถทำได้ดังนี้

1. การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน

1.1 จัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจและความสนุกสนาน

1.2 ครูต้องเป็นแบบต้นฉบับที่ดีทั้งทางด้านความคิด ความประพฤติและการมีระเบียบวินัยด้านการเรียนรู้ และสังคม

2. การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน

2.1 ให้การแนะแนว โดยชี้แนะแนวทางปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่จะตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์ต่อตนเอง

2.2 ให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการของเด็กแต่ละคน เพื่อให้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าการใช้การลงโทษ

2.3 ส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือกระทำเอง และมีส่วนรับผิดชอบต่องานนั้น ๆ เช่น การสอนหัวข้อบางอย่าง ครูอาจจะแบ่งให้นักเรียนค้นคว้าทดลองด้วยตัวเอง เด็กจะเกิดความเข้าใจ ภาควิชาใจต่อบทเรียนนั้น ๆ ทำให้เจตคติที่ไม่ดีต่อบทเรียนนั้นลดลง และในที่สุดกลายเป็นเจตคติที่ดีไปได้

สุชา จันทน์เอม (2524) ได้กล่าวว่า นักจิตวิทยาได้แนะนำวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ 3 ประการ ดังนี้ คือ

1. การชักชวน (Persuasion) มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่สามารถปรับปรุงเจตคติ หรือเปลี่ยนเจตคติของตนเสียใหม่ หลังจากได้รับคำแนะนำบอกเล่า หรือได้ความรู้เพิ่มพูนขึ้น

2. การเปลี่ยนกลุ่ม (Group Change) หากจะเปลี่ยนเจตคติของบุคคล อาจจะทดลองเปลี่ยนกลุ่มสมาชิกดูจะช่วยให้ เช่น เด็กที่ขี้เกียจชอบขาดเรียนอยู่เสมอ เพราะอยู่กับกลุ่มเพื่อนที่ชอบขาดเรียน หากครูจัดกลุ่มเสียใหม่ย้ายให้ไปอยู่กับกลุ่มที่ขยันขันแข็ง ชอบเข้าห้องสมุด ขยันเรียนเด็กจะค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นเด็กขยันได้ค่อนข้างมาก แต่ทั้งนี้ต้องสร้างความอบอุ่น และสมาชิกทุกคนของกลุ่มต้องยอมรับเด็กใหม่มาเป็นสมาชิกด้วย

3. การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เป็นการชักชวนให้บุคคลหันมาสนใจหรือรับรู้ โดยการสร้างสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขึ้น

2.1.7 ประโยชน์ของเจตคติ

เพตตีและเคซิออปโป (Petty and Cacioppo, 1982 อ้างถึงใน สันติพร ภู่งษ์, 2537) ได้กำหนดประโยชน์ของเจตคติ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้เห็นใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูป หรือจัดระบบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว
2. ช่วยให้ผู้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกป้องความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อน ซึ่งมีปฏิกิริยาโต้ตอบหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะกระทำในสิ่งที่นำความพึงพอใจมาให้ หรือเป็นรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

อับดุล กานี (Abdul - Ghani, 1980) ได้ทำการวิจัย หาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติที่ดี และการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยใช้แบบสอบถาม ถาถามนักศึกษาชาวอาหรับจำนวน 137 คน ณ มหาวิทยาลัยเซาท์เธอร์นแคลิฟอร์เนีย ผลการวิจัยปรากฏว่า เจตคติของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สอง

เพียร์สัน ฟู และลี (Pierson, Fu and Lee, 1980 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ บุญมา, 2526) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติทางภาษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมในฮ่องกง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาเกรด 10 การวัดใช้แบบประเมินเจตคติ และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัจจัยทางเจตคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

ฮาสลาม และบราวน์ (Haslam and Brown, 1968) ได้ศึกษาผลการสอนทักษะทางการเรียนที่มีต่อนิสัยและเจตคติในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนปีที่ 2 ของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 74 คน ซึ่งเรียนในโรงเรียนไฮแลนด์ (Highland-High School) ปรากฏว่า การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงนิสัยและเจตคติในการเรียนให้ดีขึ้นนั้น มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย

การ์ดเนอร์ และแลมเบิร์ต (Gardner and Lambert, 1972) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ เจตคติและแรงจูงใจกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาที่สอง ผลการวิจัยปรากฏว่าเจตคติและแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาที่สอง

2.2.2 งานวิจัยในประเทศไทย

พันธ์ศรี ลิทธิชัย (2530, อ้างถึงใน ทิพรัตน์ ลิ้มพะสุต ,2534) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีสอนโดยใช้เพลงประกอบกับวิธีการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่า มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพรัตน์ ลิ้มพะสุต (2534) ได้ศึกษาเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,3 และ 6 ภายในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่าเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวม มีความแตกต่างกันทั้งนักเรียนชั้น ม.1,3 และ 6

นาภาพร เมษรักษาวนิช (2515) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียนและเจตคติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสัยในการเรียน เจตคติในการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีนิสัยในการเรียน และเจตคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่าผลการวิจัยส่วนใหญ่ เจตคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงสนใจ ที่จะหาแนวทางวิธีการสร้างเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ โดยทดลองใช้วิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งเป็นการเรียนแบบเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการเรียน และวิธีการเรียนดังกล่าวนี้มีรากฐานมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.3.1 ความหมายของการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

การเรียนการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นับเป็นการกระจายบทบาท ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยแท้จริง กิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้ จะยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง รวมทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันอีกด้วย

คิบบอน และ เรย์ (Cibbon and Reay, 1982 อ้างถึงใน วิไล พินิจมิ่งคลพร, 2535) กล่าวว่าการสอนโดยวิธีให้เพื่อนช่วย เป็นการสอนที่คิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสอนกันเอง วิธีการดังกล่าวมีรากฐานมาจากแนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamic)

สลาวิน (Slavin, 1990) กล่าวว่า การเรียนเป็นกลุ่ม เป็นแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Technique) โดยนักเรียนจะได้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสมาชิกภายในกลุ่ม ภายใต้แนวคิด 2 ประการ คือ

1. การให้คะแนนจะคิดเป็นค่าเฉลี่ยในรูปของกลุ่ม
2. เป็นการรวมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือกันและกัน แต่ในการเรียนต้องมั่นใจว่าสมาชิกทุกคน ในกลุ่มเข้าใจและทำได้
3. ในแต่ละกลุ่มจะจัดนักเรียนคละกัน คือ มีทั้งนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มมีส่วนช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้ และทุก ๆ กลุ่มก็มีโอกาสประสบความสำเร็จได้เท่า ๆ กัน

เฮอร์เลย์ (Hurley, 1983) ได้ให้ความหมายของการสอนวิธีนี้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทระหว่างครูกับนักเรียน และข้อดีของวิธีการนี้ คือ นักเรียนเกิดแรงจูงใจภายใน ที่อยากจะเรียนรู้ทั้งตัวนักเรียนผู้สอนและตัวนักเรียนผู้เรียนเอง

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2533) ได้ให้แนวความคิดไว้ว่า ประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ เมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนรู้แบบแข่งขัน หรือการเรียนรู้เป็นรายบุคคลแล้ว การเรียนรู้แบบร่วมมือจะส่งเสริมผลลัพธ์ มีการสนใจ มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในทางบวก มีเจตคติต่อขอบข่ายของวิชา และต่อครู มีทักษะทางสังคมมีความต้องการความสำเร็จและสุขภาพจิตที่ดีกว่า

จากแนวคิดของนักการศึกษา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วหลายท่านนั้นพอสรุปได้ว่า การสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น เป็นการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยในชั้นเรียนจะจัดให้นักเรียน ได้เรียนเป็นกลุ่มในแต่ละกลุ่มจะมีทั้งนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือและเรียนรู้จากกันและกัน เพื่อว่านักเรียนแต่ละคนจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด

2.3.2 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

พัชรี วรรณ (2522) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ เพราะการได้เข้าร่วมกลุ่มนั้น เป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่ม เกิดความภาคภูมิใจ ความอบอุ่น และรู้สึกว่าตนมีคุณค่า
2. ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเป็นกลุ่มของตน เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ทำให้เข้าใจตนเองและสมาชิกอื่นในกลุ่ม และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ทำให้มีมโนภาพแห่งตนเองดีขึ้น

4. อิทธิพลของกลุ่มมีผลทำให้สมาชิกอื่นและกลุ่มเปลี่ยนแปลงเจตคติ เพราะกลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิกทุกคน ในความรู้สึกที่เป็นพวกพ้องกันจะทำให้ชักชวนง่ายกว่าบุคคลที่ไม่รู้จักหรือกลุ่มไม่คุ้นเคยกัน ดังนั้นโอกาสที่จะทำใหบุคคลในกลุ่มเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น ย่อมเกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม

โดยเฉพาะในวัยรุ่นแล้ว กลุ่มจะมีอิทธิพลอย่างมาก

5. ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น เนื่องจากเมื่อรวมกลุ่มสมาชิกจะพยายามทำความเข้าใจสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม โดยยอมรับฟังเหตุผล ความคิดเห็น เคารพในสิทธิหน้าที่ของกันและกัน การได้ทำงานร่วมกันทำให้เข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกเหล่านั้นแสดงออกมา ทราบถึงความรู้ความสามารถแต่ละบุคคล ทำให้เกิดมีเจตคติที่ดีต่อบุคคลอื่น

นอกจากนี้ บทบาท วชิระศักดิ์มงคล (2526) ได้จำแนกผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มออกเป็น 3 ด้านดังนี้คือ

1) พัฒนาด้านการใช้สติปัญญา บุคคลจะได้เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ธรรมชาติของกลุ่ม การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ตลอดจนได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ จากสมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้ขอบเขตการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

2) พัฒนาด้านทักษะ สมาชิกกลุ่มจะมีโอกาสได้ฝึกทักษะต่าง ๆ อันได้แก่

2.1 ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถผู้อื่น การรับผิดชอบและการรู้จักอิทธิพลของตนเองและผู้อื่น

2.2 ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การฟัง พูด อ่าน และการรายงาน

2.3 ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดอย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์

2.4 ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำ การแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปรายการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3) พัฒนาด้านเจตคติ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก มีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตน มีความประพฤติที่ตรงตรงกับความรู้สึกของตนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติต่อตนเองและผู้อื่น มีการยอมรับตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

จากแนวความคิดดังกล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างยิ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงบุคคลได้ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม เจตคติ และสติปัญญา ดังนั้นในการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ จึงน่าจะเป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่ง ที่ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ ดังที่ ยัง (Young, 1972) กล่าวว่า นักเรียนจะเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้จากกันและกันมาก การเรียนรู้จากกันและกันของนักเรียนจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีกว่าการเรียนรู้จากครูเสียอีก เพราะภาษาที่นักเรียนใช้พูดสื่อสารกันนั้น สื่อความ

เข้าใจได้เหมาะสมกว่าครู

2.3.3 วัตถุประสงค์ของการเรียนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

วัตถุประสงค์ของการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความกังวล ในเรื่องความบกพร่องของตน เมื่อประกอบกิจกรรมทางภาษาจากการสนทนากับเพื่อนในวัยเดียวกัน อาจทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น เพราะใช้ภาษาระดับเดียวกันและมีปัญหาในการเรียนคล้ายคลึงกัน เมื่อนักเรียนผู้เรียนกล้าที่จะซักถามก็เกิดความมั่นใจว่าตนเองจะเข้าใจบทเรียนได้อย่างแน่นอน ในขณะเดียวกันนักเรียนผู้สอนจะรู้สึกภาคภูมิใจ และรู้สึกว่าได้ได้รับความสำเร็จในการเรียน ด้วยสาเหตุต่างๆ เหล่านี้ นักเรียนจึงเกิดความสนใจที่จะเรียนมากขึ้น ซึ่งจะนำมาสู่ทัศนคติที่ดีในการเรียนในที่สุด ชิวาแซแลม (Sivasailam, 1973 อ้างถึงใน วิไล นิพัฒน์มงคลพร, 2535)

2. เพื่อเป็นการส่งเสริมในเรื่องกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนโดยเน้นการให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ตลอดจนการเห็นคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง (ปรีชา วิเทศ-วิทยานุศาสตร์, 2524)

3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้แน่นยำมากขึ้นในบทเรียน เพราะนักเรียนผู้สอนได้มีโอกาสนทบทวนบทเรียนขณะสอนและนักเรียนผู้เรียน ก็จะได้รับประโยชน์โดยตรงจากนักเรียนผู้สอน (เพ็ญสุข ภูตระกูล, 2528)

4. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการสอนของครู ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียน สแตทแมน (Statman, 1982)

5. เพื่อให้การเรียนมีลักษณะเป็นแบบสื่อสารมากขึ้น เพราะนักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน และบรรยากาศการเรียนก็เป็นกันเองยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างทั่วถึง เซลานี (Celani, 1979)

6. เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จากหลายๆ แหล่ง เช่น จากเพื่อนด้วยกันจากอุปกรณ์การสอนที่นำมาใช้ แทนที่จะเรียนจากครูคนเดียว

2.3.4 วิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

วิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนตามปกติ โดยจัดได้ทั้งในรูปแบบเพื่อนวัยเดียวกันช่วยสอน (Peer Tutoring) และให้นักเรียนที่มีคุณวุฒิหรือวัยวุฒิสูงกว่าช่วยสอน (Cross - Age Tutoring) โดยมีวิธีการง่าย ๆ ในการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในรูปแบบเพื่อนวัยเดียวกันช่วยสอน (Peer Tutoring) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. มีสมาชิกกลุ่มละ 5 คน แบบละความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยครูเป็นผู้จัดกลุ่มให้
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และการประเมินผลให้นักเรียนทราบ
3. ครูเป็นผู้อธิบายเนื้อหา หลังจากนั้น จะให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยให้สมาชิกกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
4. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียนเป็นรายบุคคล
5. ในการทำงาน กิจกรรมกลุ่ม และแบบฝึกหัด ครูอาจให้การเสริมแรงนักเรียนโดยส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่ม มีการให้คะแนนกลุ่มที่ตั้งใจเรียนและตอบคำถาม หรือทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง

ในกระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ นอกจากครูจะส่งเสริมให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการเรียนแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องจัดเตรียมกิจกรรม ที่สมาชิกในกลุ่มสามารถร่วมกระทำด้วยกันได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพภายในกลุ่ม ได้มีนักจิตวิทยา และผู้รู้หลายท่านได้รวบรวมเทคนิคเกี่ยวกับกิจกรรมเอาไว้ที่น่าสนใจ พอยกตัวอย่างได้ดังนี้

พรรณราย ทวียะประภา (2529) ได้เสนอแนะเทคนิคที่สำคัญ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. การอ่าน (Reading) วิธีการนี้เป็นเทคนิคเบื้องต้นที่ง่ายที่สุด โดยให้ผู้เรียนอ่านเอกสารหรือตำราเรียนต่าง ๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การบรรยายประกอบการซักถาม (Experiential Lecture) เป็นวิธีการบรรยายที่สอดแทรกกิจกรรมไว้ด้วย เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม วิธีการนี้ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์อื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากการมีบทบาทเป็นผู้ฟังอย่างเดียว
3. การอภิปราย (Discussing) เป็นวิธีการฝึกให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ความเข้าใจ จากการได้ร่วมอภิปรายกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม วิธีการนี้ผู้เรียนจะสามารถสรุปมโนทัศน์ หรือแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกันเมื่อสิ้นสุดลง
4. การศึกษารายกรณี (Case Study) เป็นวิธีการยกเอากรณีตัวอย่างกรณีใดกรณีหนึ่ง มาศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปและประโยชน์จากกรณีนั้น ๆ วิธีการนี้ผู้เรียนจะเห็นแนวทางปฏิบัติที่ขณะนั้น ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ๆ
5. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นวิธีการให้ผู้เรียนสวมบทบาทอย่างที่เป็นจริง อย่างที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ๆ วิธีการนี้ผู้เรียนจะได้รับรู้และสัมผัสประสบการณ์จริง

6. การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ (Instrumentation) เป็นวิธีการที่นำเอาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาเป็นสื่อในการเรียนทักษะ เช่น เทป โทรศัพท์ เทปบันทึกเสียง นอกจากนี้ยัง หมายถึง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทางจิตวิทยา เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ

ทศนา แชมมณี (2531) ได้เสนอวิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ดังนี้คือ

1. เกม (Game) เป็นวิธีการที่สมมุติสถานการณ์ขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เล่นด้วยตนเองภายในกติกาและข้อตกลงที่กำหนดไว้ ซึ่งจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ การชนะ วิธีการนี้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในขณะที่กำลังเล่นเกม

2. บทบาทสมมุติ (Role Playing) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่สมมุติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทและแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างลึกซึ้ง

3. กรณีตัวอย่าง (Case) ใช้ในกรณีหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนศึกษา โดยวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ปัญหา วิธีนี้จะช่วยให้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลอย่างถี่ถ้วน

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามสถานการณ์จริง

5. การแสดงหรือละคร (Action or Dramatization) คือ ให้ผู้เรียนทดลองแสดงบทบาทตามที่เขียนไว้ วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำความเข้าใจ ความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น

จะเห็นได้ว่าเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มนี้ เป็นวิธีการที่สามารถสร้างประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้อย่างมาก ภายในกลุ่มนอกจากจะมีนักเรียนผู้สอนคอยแนะนำช่วยเหลือในด้านการเรียนให้กับเพื่อนที่ไม่เข้าใจ ครูยังสามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยนำเทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่ม ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

2.3.5 หลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มและการเลือกตัวนักเรียนผู้สอน

สมลักษณ์ ศรีธัญชัย (2537) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มและการเลือกตัวนักเรียนผู้สอน พอสรุปได้คือ นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ในวิชาที่ต้องการสอนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จากนั้น นำผู้ที่ได้คะแนนเท่ากัน หรือใกล้เคียงกันมาจัดเป็นกลุ่มตามจำนวนกลุ่มที่ต้องการโดยแบ่งเป็นกลุ่มเก่งคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานั้น ๆ ในระดับ 3 - 4 กลุ่มปานกลางคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ 2 และกลุ่มอ่อนคือ

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ 0 - 1 เพื่อเตรียมจับสลากแบ่งกลุ่มย่อยต่อไป

หลักเกณฑ์ในการเลือกตัวผู้สอนมีดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง
2. เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และมีความสมัครใจที่จะสอน
3. เป็นผู้ที่มีความประพฤติ และนิสัยดีเป็นที่ยอมรับของนักเรียนภายในกลุ่ม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการรวบรวมงานวิจัยของนักการศึกษาชาวต่างประเทศเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น มีดังต่อไปนี้

คิง (King , 1978) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางด้านอ่านการปรับบุคลิกภาพและการปรับตัวทางสังคม โดยให้นักเรียนเกรด 7 เป็นผู้สอนให้นักเรียนเกรด 3 ผลการวิจัยปรากฏว่าทั้งนักเรียนผู้เรียน และนักเรียนผู้สอน ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และการปรับตัวทางสังคมเพิ่มขึ้น

อลิซเบท (Elizabeth, 1978) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสอน โดยให้เพื่อนช่วยสอน กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยกลุ่มทดลองเรียนโดยเพื่อนช่วยสอน กลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนผู้สอนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เซลานี (Celani, 1979) ได้ทำการศึกษาถึงเรื่องการนำเอาวิธีการสอนโดยให้เพื่อนช่วยสอนไปใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน (Communication Skill) จากการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาความสามารถทางด้านการสื่อสาร และนักเรียนผู้สอนก็มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากการแข่งขันระหว่างนักเรียนผู้สอนในแต่ละกลุ่ม

วิลคินสัน (Wilkinson, 1983) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน กับที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติ ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านแตกต่างกับ นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิโน (Pino, 1990) ได้ทำการศึกษาถึงการพัฒนาคุณภาพ ในการอ่านของนักเรียนระดับไฮสคูล โดยใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนเป็นผู้สอนกันเอง ผลการศึกษปรากฏว่า นักเรียนผู้สอนมีเจตคติความมั่นใจในตนเองและความมั่นใจในการเรียนสูงขึ้น แต่ความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนผู้เรียนไม่ดีขึ้น ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะช่วงเวลาในการทดลองสั้นเกินไป

จากงานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับวิธีการสอน สรุปประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้ คือ

1. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และโรงเรียนภายหลังจากที่เรียนโดยวิธีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
2. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและต่อการเรียน
3. นักเรียนมีการปรับตัวทางสังคมดีขึ้น
4. นักเรียนผู้สอนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง
5. ทำให้เกิดการแข่งขันกันขึ้นระหว่างกลุ่ม และนักเรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียน
6. มีสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เพราะสมาชิกได้มีการช่วยเหลือกัน และร่วมกิจกรรมกลุ่มด้วยกัน

2.4.2 งานวิจัยในประเทศไทย

เพ็ญสุข ภู่ตระกูล (2528) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยให้เพื่อนช่วยสอนกับที่เรียนด้วยตนเองกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 36 คน โดยกลุ่มแรกเรียนโดยวิธีให้เพื่อนช่วยสอน กลุ่มที่สอง เรียนโดยศึกษาด้วยตนเองใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยเพื่อนช่วยสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยตนเอง

มัทนา บุญจันทร์ (2529) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมโดยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน และกลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมด้วยตนเอง ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมโดยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมด้วยตัวเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไล พินิจมงคลพร (2535) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการสอนโดยวิธีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนตามปกติ และยังปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีความเข้าใจและรักเพื่อนมากขึ้น

สมลักษณ์ ศรีรังชัย (2537) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนปกติ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เข้ากลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอน

โดยวิธีสอนปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติ และผลจากการสังเกตปรากฏว่าการสอนโดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ช่วยทำให้ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มนักเรียนดีขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีนักการศึกษาบางท่านที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการสอนตามปกติ ดังนี้

ดาร์ณี รัตติ (2530) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการฝึกจากเพื่อนแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 96 คน จัดเข้ากลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 60 คน เป็นนักเรียนผู้สอนจำนวน 30 คน นักเรียนผู้เรียนจำนวน 30 คน เรียนโดยวิธีให้เพื่อนช่วยฝึกแบบรายบุคคล อัตราส่วน 1 : 1 และเข้ากลุ่มทดลองที่ 2 เป็นนักเรียนผู้สอนจำนวน 6 คน นักเรียนผู้เรียนจำนวน 30 คน เรียนโดยให้เพื่อนช่วยฝึกแบบกลุ่ม อัตราส่วน 1 : 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการฝึกแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มไม่แตกต่างกัน

บงกชพันธ์ ทองงาม (2534) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความคิดสร้างสรรค์และทัศนคติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่เรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภาษาโลโก โดยวิธีครูเป็นผู้สอน กับวิธีที่สอนน้อง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 225 คน ในการทดลองได้แยกออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ภาษาโลโก ซึ่งสอนโดยครู กลุ่มที่ 2 เรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภาษาโลโก โดยที่สอนน้องแบบตัวต่อตัว สำหรับกลุ่มที่ 3 เรียนบทเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ภาษาโลโก โดยพี่ 1 คน สอนน้อง 2 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า วิธีการสอนที่สอนโดยครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบพี่สอนน้องแบบ 1 : 2 และแบบ 1 : 1 และจากการสอนแบบพี่สอนน้องแบบ 1 : 1 และพี่สอนน้องแบบ 1 : 2 ในเรื่องของทัศนคติที่มีต่อการเรียน ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 3 แบบ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะเห็นว่าการจัดกลุ่มให้เพื่อนช่วยสอน ได้มีการทดลองจัดกลุ่มในหลายลักษณะ ซึ่งนักการศึกษาแต่ละท่านต่างก็มุ่งหวังค้นหาหาแนวทางและวิธีการสอน ที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ได้มากที่สุด สิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่นักการศึกษาควรคำนึงก็คือเจตคติต่อวิชานั้น ๆ การที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาใด ๆ ก็ตาม จะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจ มีความพยายาม ตั้งใจ ที่จะประสบผลสำเร็จให้ได้ในวิชานั้น ๆ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ นอกจากผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ที่เกิด

จากการเรียนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กับการสอนปกติแล้ว ผู้วิจัยยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ
เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษที่เกิดจากการสอน โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนปกติด้วย